

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Unntatt offentlighet iht.
offentlighetsloven § 15
første ledd, jf. tredje ledd

Deres ref

Vår ref
10/01377

Dato

13 OKT 2010

Vurdering av habilitet

1. Innledning

I brev til Lovavdelingen av 06. d.m. ber Olje- og energidepartementet om også å få vurdert statssekretær Sigrid Hjørnegårds habilitet i forbindelse med behandlingen av de saker som involverer Eidsiva Energi AS og Troms Kraft AS.

I forbindelse med vurderingen av statsråd Terje Riis-Johansens habilitet ble det redegjort for statssekretærens befatning med saksforholdene. Statssekretærens forhold er omtalt både i vedlegg til Olje- og energidepartementets brev av 24.09 og i brev av 29.09 d.å. m/vedlegg til Lovavdelingen. Med utgangspunkt i den vurdering som nå skal foretas av Lovavdelingen, har Olje- og energidepartementet funnet det hensiktsmessig å fremstille alle sider ved statssekretærens habilitet i de saker som involverer de to selskapene samlet i denne ekspedisjon.

Olje- og energidepartementet viser til den generelle saksredegjørelsen som er gitt i brevet av 24.09 d.å. Denne fremstillingen gitt i forbindelse med vurderingen av olje- og energiministerens habilitet gjelder på samme måte når statssekretær Hjørnegårds habilitet nå skal vurderes. Det samme gjelder omtalen i innledningen i samme brev av skjæringspunktet i tid bakover for den saksgjennomgangen som er aktuell for vurderingen.

2. Statssekretærens posisjon i partiet

Statssekretæren har ingen formelle posisjoner i partiorganisasjonen sentralt, men er styremedlem i Akershus SP (fra 05.03.10).

3. Statssekretærens kontakt med Eidsiva Energi AS

- Statssekretæren var med statsråden på hans besøk i januar 2009 på anleggene til Eidsiva Energi AS i Hamar og Lillehammer (som politisk rådgiver).
- Statssekretæren åpnet Energiråd Innlandet hos Eidsiva Energi AS 28.08.09. Kort møte med konsernsjef Mørkved Rinnan i forkant.
- Møte om Energiråd Innlandet i OED 08.02.10. Her deltok blant annet Elisabeth Frydenlund fra Eidsiva Energi AS.
- Møte med Eidsiva Energi AS i forbindelse med behandlingen av klagen på fjernvarmekonsesjonen på Gjøvik 12.11.09. Det er redegjort for konsesjonssaken og møtet i detalj nedenfor sammen med en telefonkontakt om saken med konsernsjef Mørkved Rinnan 08.03.10.
- Fellestransport med Eidsiva Energi AS hjem fra London i mars 2010 forårsaket av askeutslipp og problemer i lufttrafikken. Eidsiva Energi AS la ut for transporten (tog, taxi, buss, båt) og OED har i ettertid betalt fakturaen.
- Noen treffpunkter med konsernsjef Mørkved Rinnan i kraft av at han var styreleder i EBL/Energi Norge.

4. Statssekretærens kontakt med Troms Kraft AS

Statssekretæren har ikke deltatt i møter med Troms Kraft AS.

5. Statssekretærens befatning med fornybarprosjektet i Senterpartiet - informasjon om støtte fra Eidsiva Energi AS og Troms Kraft AS

Statssekretæren har i sin redegjørelse inntatt i vedlegg 3 til Olje- og energidepartementets brev til Lovavdelingen av 24.09 opplyst at hun ikke ble kjent med pengestøtten fra Eidsiva Energi AS og Troms Kraft AS før Statistisk sentralbyrås offentliggjøring 08.09.10.

I tillegg til all informasjon som direkte er rettet til statssekretæren i muntlig eller skriftlig form, har det vært nødvendig å gå gjennom informasjon som indirekte har tilflytt Hjørnegård, for eksempel gjennom underliggende vedlegg eller "haler" til e-poster hvor bare den siste e-posten var stilet direkte til statssekretæren. Etter denne gjennomgangen kan det konstateres at finansiering av fornybarprosjektet er nevnt i to ulike sammenhenger utenom det som er redegjort for under eller i den redegjørelse statsråd Riis-Johansen har gitt i vedlegg 3 til brev av 24.09 d.å. til Lovavdelingen.

Fornybarprosjektfinansiering er for det første omtalt i et referat under et punkt om økonomi fra et møte om fornybarprosjektet i vedlegg til en e-post fra Ivar Egeberg av 27. 04.09 blant annet til statssekretæren. For det andre er finansiering omtalt av konsernsjef Rinnan i en hale til e-postkorrespondanse mellom generalsekretær Egeberg og statssekretæren sist datert 23.08.09. Den tredje henvisningen gjelder finansiering for annonsering av andre områder enn det denne habilitetssaken gjelder, og fremgår av vedlegg til en e-post fra Ivar Egeberg til statssekretæren av august 2009.

Av statssekretærens redegjørelse i vedlegg 3 til Olje- og energidepartementets brev til Lovavdelingen av 24.09 fremkommer:

- Statssekretæren fikk flere ganger våren 2009 en oppfordring om å se gjennom utkastet til fornybarrapport. Hjørnegård anså at dette arbeidet lå på siden av hennes ansvarsområde som politisk rådgiver/statssekretær i Olje- og energidepartementet, og responderte ikke på henvendelsene.
- Etter mange purringer gikk statssekretæren likevel gjennom rapporten like før den gikk i trykken, og kom med sine kommentarer.
- Statssekretæren var til stede på pressekonferansen 12.06.09 hvor rapporten ble overlevert partileder Liv Signe Navarsete av arbeidsgruppens leder Steinar Dvergsdal. Her ble så vidt Hjørnegård bekjent ikke finansiering av prosjektet nevnt.
- 21.05.09 mottok Hjørnegård i egenskap av statssekretær en søknad fra Steinar Dvergsdal hvor han på vegne av arbeidsgruppa søkte om midler til å dekke de eksterne kostnadene ved prosjektet. Statssekretæren avsto søknaden i brev fra OED 13.07.09.
- I en kopi av en e-post som Hjørnegård mottok i begynnelsen av mai 2009 gjennomgår generalsekretær Egeberg mange sider av arbeidet med fornybarrapporten i 16 underpunkter. Her nevnes blant annet at "Eidsiva og andre har vedtatt å bruke penger. (minimum 650. hvorav en del går til kostnader som er brukt på rapporten)". I kulepunkt 16 vises det til at OED skulle sjekke en faktaopplysning. I et svar til Egeberg kommenterte statssekretæren dette ene punktet. Det øvrige innholdet registrerte hun ikke. Hjørnegård har derfor heller aldri orientert statsråd Riis-Johansen om den informasjon som her fremkom om bidraget fra Eidsiva Energi AS.
- Støtten fra Eidsiva Energi AS var nevnt i fotnote d) til regnskapet for 2009, som ble behandlet på landsstyremøtet til SP på Gardermoen 09.-10.04.10. Statssekretæren var til stede på møtet som observatør. Som observatør har Hjørnegård ikke tilgang til sakspapirene. De blir ikke utsendt i forkant eller utdelt i møtet uten at en ber spesielt om det. Hjørnegård ba ikke om å få papirene.

Statssekretær Hjørnegård har også i den aktuelle perioden mottatt eller stått som kopimottager for andre e-poster og hvor fornybarprosjektet eller de to kraftselskapene er nevnt på en eller annen spesifikk måte uten referanse til økonomisk støtte.

6. Statssekretærens deltagelse på møter eller involvering på annen måte knyttet til behandlingen av saker fra Eidsiva Energi AS og Troms Kraft AS

Departementet har til behandling saker knyttet til et omfattende lovverk. I tillegg til det som kan betegnes som konsesjonssaker, omfatter saksområdet også blant annet saker som klager på nettariffer og anleggsbidrag etter energiloven og om tiltak i vassdrag etter vannressursloven. Av det som kan betegnes som konsesjonssaker involveres alltid politisk ledelse i de saker som har en rettslig ramme for

faglig/politisk skjønn. Ved en gjennomgang av alle ferdigbehandlede saker i den aktuelle perioden som angår de to kraftselskapene på en eller annen måte, har statssekretæren for Eidsiva Energi AS' vedkommende vært involvert i de 3 fjernvarmekonsesjonssakene og den ene kraftledningssaken som har vært behandlet i den aktuelle perioden.

Når det gjelder Troms Kraft har statssekretæren vært involvert i en forespørsel om forståelsen av en *bruksrettskonsesjon i Bardufossen* i den forstand at hun deltok på internmøte i departementet der representanter for fagavdelingen redegjorde for de rettslige og konsesjonsmessige sider ved slike bruksrettskonsesjoner. Departementet konstaterte i svarbrev til Troms Kraft Produksjon AS 25.01.10 at bruksrettskonsesjonen for Bardufossen gjelder på ubegrenset tid, men begrenset til leieforholdets varighet. Departementet opplyste samtidig om at dersom leieforholdet med Statkraft forlenges, vil det ikke kreves ny konsesjonsbehandling. Statssekretæren deltok ikke i det møtet fagavdelingen avholdt med representanter for Troms Kraft Produksjon AS sommeren 2009 da saken ble reist. Departementets uttalelse om bruksrettskonsesjonen i Bardufossen var en fortolkning av konsesjon og konsesjonslovgivning som statssekretæren ikke hadde noen særskilt befatning med.

Kraftledningssaken gjaldt klage på konsesjon til Eidsiva Nett AS for bygging og drift av luftledning i Vang og Øystre Slidre kommuner. Eidsiva Nett AS hadde søkt alternativt om to luftledningstraséer og en trasé med delvis sjø- og jordkabel. NVEs vedtak av 23.09.08 ble påklaget av kommunene Vang og Øystre Slidre, Norges Naturvernforbund, grunneiere og turistnæringsinteresser. Statssekretær Hjørnegård fikk henvendelser om saken på telefon blant annet fra Øystre Slidre kommune og grunneiere, men deltok ikke på møtene i departementet verken med Øystre Slidre kommune eller med grunneierne. På vanlig måte ble saken drøftet med statssekretæren der representanter for avdelingen redegjorde for de rammer som gjelder for bruk av kabel når sterke miljøhensyn foreligger. Det lå innenfor det faglig/politiske skjønn etter energiloven å fatte vedtak om delvis sjø- og jordkabel i klagesaken. Departementet omgjorde NVEs vedtak 10.09.09 slik at alternativet med delvis sjø- og jordkabel ble lagt til grunn. Natur- og miljøhensyn ble tillagt særskilt vekt ettersom kabelalternativet blant annet ivaretok hensynet til et viktig våtmarksområde som er en nasjonalt viktig naturtype av stor betydning for våtmarksfugl og med hekkeplass for traner. Omgjøringsvedtaket var ikke til fordel for Eidsiva Energi AS. Statssekretæren avholdt pressekonferanse på Beitostølen i forbindelse med offentliggjøring av departementets klagevedtak.

Daimyo Rindi Energi AS fikk konsesjon av NVE til *utbygging av fjernvarmeanlegg i Gjøvik* 30.06.2009. Samtidig av slo NVE konkurrerende konsesjonssøknad fra Eidsiva Bioenergi AS i omtrent samme område. Eidsiva påklaget konsesjonsvedtaket 04.09.09. Eidsiva Bioenergi ba i sin klage om at vedtaket om å gi Daimyo Rindi Energi AS konsesjon ble gitt oppsettende virkning til endelig vedtak i saken forelå. NVE hadde tidligere behandlet samme anmodning fra Eidsiva, men ga i brev av

17.08.09 avslag på begjæringen. Det er å bemerke at NVEs avslag dermed ble fattet før konsesjonsvedtaket ble påklaget.

NVE oversendte klagesaken til Olje- og energidepartementet for sluttbehandling 02.10.09. Det var en meget omfattende og detaljert klage (55 sider + vedlegg), og svært forskjellig fra andre klagesaker departementet har behandlet om fjernvarmekonsesjoner. Fra klagers side ble det pekt på en rekke forhold som kunne tilsi at NVEs vedtak burde oppheves. Flere anførsler omhandlet vedtakets gyldighet. Eidsiva hevdet at NVE hadde lagt til grunn feil faktisk grunnlag i konsesjonsvedtaket. Det ble hevdet at NVE ikke hadde foretatt en forsvarlig saksbehandling, og at vedtaket av den grunn var ugyldig. Klager mente at Daimyo Rindi Energi AS måtte følge regelverket om offentlige anskaffelser. Det ble anført at Eidsivas prosjekt hadde et vesentlig større kundegrunnlag og at investerings- og driftkostnadene som lå til grunn for NVEs førsteinstansvedtak for Daimyo Rindi Energi AS' anlegg var underestimert.

12.11.09 hadde statssekretær Sigrid Hjørnegård møte med Eidsiva Bioenergi AS og selskapets advokat. Representanter fra fagavdelingen deltok på møtet. Det ble i hovedtrekk lagt frem en nærmere redegjørelse for klageanførselene fra Eidsiva Bioenergi AS' side. I tråd med vanlig praksis bekreftet departementet at det klageren hadde anført var notert, men at ingenting kunne sies om utfallet av saken. Eidsivas begjæring om utsatt iverksetting av vedtaket ble gjentatt under møtet, og det ble fra fagavdelingens side informert om at begjæringen skulle bli behandlet innen kort tid.

Departementet har de senere år behandlet en rekke klager på tildeling av fjernvarmekonsesjoner der klagen i all hovedsak har kommet fra én og samme interesseorganisasjon – Norsk Teknologi. Organisasjonen har fremmet anførsler stort sett knyttet til tolkning og anvendelse av energilovens bestemmelser. Norsk Teknologi sto som klager i de 2 fjernvarmekonsesjonssakene som er omtalt til slutt under dette punkt. I begge disse sakene stadfestet departementet NVEs vedtak. I klagesakene hovedsakelig knyttet til tolkning og anvendelse av energiloven har det aldri vært begjært oppsettende virkning. Kun i et par saker har NVEs vedtak blitt påklaget av konkurrerende søkere i samme konsesjonsområde. Den ene av disse sakene var klagen fra Eidsiva Bioenergi AS om fjernvarmekonsesjonen i Gjøvik.

I tilfeller med konkurrerende søkere som i Gjøvik-saken, vil det fremstå som uheldig at fysiske arbeider blir satt i gang før endelig konsesjonsvedtak foreligger. Olje- og energidepartementet kan da også etter forvaltningsloven på eget grunnlag fatte vedtak om utsatt iverksetting.

I tillegg til den omfattende klagen som i dette tilfellet skulle tas under behandling, vurderte departementet det som sannsynlig at fysiske arbeider ville bli satt i gang før endelig konsesjonsvedtak ville foreligge. Gjøvik kommune var svært interessert i å få en avgjørelse på hvem som skulle stå for fjernvarmeutbyggingen, da det bl.a. skulle foretas oppgradering av Storgata, og også foretas andre fysiske anleggsarbeider i

sentrum. Departementet kunne ikke se at private eller offentlige interesser ville bli skadelidende i en slik grad at ikke gjennomføringen av vedtaket kunne utsettes i påvente av en avgjørelse i klagesaken. Av den grunn fattet departementet vedtak om utsatt iverksetting 17.11.09. Departementet presiserte samtidig at det ikke var tatt noe standpunkt til sakens realitet eller foretatt noen vurderinger av klagerens anførsler. Statssekretæren ble først underrettet om vedtaket på et senere tidspunkt. 24.11.09 hadde statssekretær Sigrid Hjørnegård møte med representanter for Daimyo Rindi Energi AS. Representanter fra fagavdelingen deltok på møtet. Det ble gitt en nærmere redegjørelse om selskapets prosjekt som hadde fått konsesjon og selskapets syn på klagesaken. Daimyo Rindi Energi AS opplyste at selskapet var uenig i departementets vedtak av 17.11.09 om utsatt iverksetting. Fra departementets side ble det informert om bakgrunn og grunnlag for vedtaket, men det ble understreket at vedtaket om utsatt iverksetting ikke hadde noen betydning for realitetsbehandlingen av klagen.

Etter avholdt møte med Daimyo Rindi Energi AS, mottok departementet en anmodning fra selskapet i e-post datert 03.12.09 om å få tillatelse til å legge fjernvarmerør i Storgata i forbindelse med eventuelle kommunale gravearbeider som skulle skje på ettervinteren. I tillegg var det et ønske om å legge et snøsmelleanlegg i Storgata som måtte knyttes til en fyrkjele, og søknaden gjaldt derfor også ledningen fra selskapets oljefyrkjele på Hunton til Brennerigata. Dersom Eidsiva Bioenergi AS skulle vinne fram med sin klage, mente Daimyo Rindi Energi AS at klageren uansett kunne overta og kjøpe de installerte fjernvarmerørene. Eidsiva Bioenergi AS bemerket på departementets forespørsel at det forelå en annen trasé for klagers prosjekt, og at Eidsiva Bioenergi AS ikke ville ha behov for disse rørene dersom selskapet skulle få medhold i sin klage og få tildelt konsesjonen. Departementet fikk også opplyst fra Gjøvik kommune at disse gravearbeidene tidligst ville starte opp i siste halvdel av mai 2010.

Selskapets søknad etter avholdt møte om legging av fjernvarmerør i Storgata i Gjøvik ble behandlet fullt ut i tråd med forvaltningslovens bestemmelser. I brev fra departementet av 22.12.09 til Daimyo Rindi Energi AS fremgikk at departementet ikke kunne se at private eller offentlige interesser ville være skadelidende i en slik grad at ikke gjennomføring kunne utsettes i påvente av en avgjørelse av klagesaken. Ut fra de opplysninger som var lagt frem av partene fant departementet derfor ikke grunnlag for å endre sitt vedtak av 17.11.09. Statssekretæren ble ikke informert om departementets beslutning av 22.12.09, som fagavdelingen anså å være av rent rettslig karakter.

09.02.10 hadde statssekretær Sigrid Hjørnegård møte med representanter fra Gjøvik kommune. Representanter fra fagavdelingen deltok på møtet. Kommunen orienterte om planer for større prosjekter og investeringer i infrastruktur i sentrum. Det var ønske om å få realisert en fjernvarmeordning. Det ble opplyst at kommunens energiplan skulle revideres. Kommunen var opptatt av at det ble fattet en avgjørelse, slik at den visste hvilket prosjekt den skulle forholde seg til og planlegge ut fra.

08.03.10 ble statssekretæren kontaktet på telefon av konsernsjef Mørkved Rinnan. Som ledd i prosessen som på det tidspunkt foregikk mellom Eidsiva Energi AS og Daimyo Rindi Energi AS, ønsket Eidsiva Energi AS å få en nærmere avklaring av enkelte konsesjonsmessige og forvaltningsrettslige spørsmål før eventuelle avtaler om eierskap ble inngått. Fagavdelingen ga på statssekretærens forespørsel en kort redegjørelse for rettstilstanden, og om at departementet aldri gir tilsagn om konsesjon. Den videre behandlingen av disse spørsmålene måtte derfor bygge på dokumentasjon om eventuelle selskapsrettslige endringer.

I april 2010 trakk Daimyo Rindi Energi AS sin konsesjonssøknad og forutsatte at fjernvarmekonsesjonen i Gjøvik ble tildelt Eidsiva Bioenergi AS. For departementet gjenstod dermed Eidsiva Bioenergi AS som eneste reelle gjenværende søker. Avgjørende for om konsesjon skal gis, er om prosjektet etter energiloven er samfunnsmessig rasjonelt. Prosjektet til Eidsiva Bioenergi AS ble grundig utredet og vurdert av NVE da Daimyo Rindi Energi AS fikk konsesjon. Etter NVEs vurdering var fordelene ved Eidsiva Energi AS' prosjekt større enn ulempene og ansett som samfunnsmessig rasjonelt. Avdelingen ansvarlig for saken i departementet tilrådte på et rent faglig grunnlag at Eidsiva Bioenergi AS skulle gis konsesjon. Det ble derfor besluttet å fatte nytt vedtak i saken i tråd med energiloven. Departementet la vekt på at anlegget til Eidsiva Energi AS ville bidra til å utnytte viktige avfallsressurser til energigjenvinning, og at det på sikt var ment å være et pionéranlegg i Norge ved å ta i bruk skogsavfall som brensel. Departementet kunne ikke se noen avgjørende momenter som talte mot at dette prosjektet kunne gis konsesjon. I medhold av departementets vedtak av 10.06.10 utferdiget NVE anleggskonsesjon etter energiloven 25.06.10 til Eidsiva Bioenergi AS.

Statssekretæren var i tillegg involvert i to andre fjernvarmesaker med forbindelse til Eidsiva Energi i angjeldende periode. *Hamar-Regionen Fjernvarme AS* fikk 28.08.08 konsesjon av NVE til å utvide sitt eksisterende fjernvarmeanlegg i Hamar og i Ringsaker. Vedtaket ble påklaget av Norsk Teknologi. Fagavdelingens utkast til stadfestelse ble på vanlig måte forelagt statssekretæren før ekspedisjon. Departementet stadfestet NVEs vedtak 24.02.10. *Åsnes Fjernvarme AS* fikk konsesjon av NVE 08.04.09 til å bygge og drive et fjernvarmeanlegg i Åsnes kommune. Norsk Teknologi påklaget vedtaket. Også i denne klagesaken ble fagavdelingens utkast til stadfestelse på ordinært vis forelagt statssekretæren før ekspedisjon. Departementet stadfestet NVEs vedtak 20.10.09.

7. Konklusjon

Olje- og energidepartementet ber om Lovavdelingens vurdering av statssekretær Hjørnegårds habilitet knyttet til de saksforhold som fremgår av brevet her. Dersom det

skulle bli behov for ytterligere utdypninger, vil departementet komme tilbake med den informasjon Lovavdelingen måtte ha behov for.

Med hilsen

Per Håkon Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Harald Solli
avdelingsdirektør